

njim ščasom ustreže vlada, saj se ji ne more odreci neka mera ljubezni do pravice. Zato pa jo tudi podperajo v vsem, kar zahteva ona od njih v imenu avstrijske misli.

Da pa goji to misel vlada grofa Taaffeja, in more biti bolj, kakor le katera kedaj pred njo, to povdarja ona resno pa tudi kaže v djanju. Če torej ostane ona zvesta tej misli in jo dosledno izpeljuje, ućakamo še tudi mi, katerim je, rekli bi, vrojena avstrijska misel, svojih pravic. Zdaj jih še seveda pogrešamo po vseh krajih.

Govor g. Bož. Raića v državnem zboru

dne 19. marcija t. l.

(Dalje.)

Dne 21. avgusta 1884 so volili poslance za deželni zbor po mestih in trgih. V trgu Vojnik pri Celji so zmagali konservativni Slovenci. Po dokončani volitvi je rekel kaplan Lednik, ki je bil tudi volilec: „Živeli Slovenci!“ Na to je stopil k njemu žandar in ga je potisnil čez prag (čujte! čujte! na desni), in sicer tako silno, da je dotični še drugi dan čutil bolečine v prsih. Stvar je prišla pred sodnijo. Kaplan je bil obsojen, dasiravno je sedem prič priseglo zanj in le pet zoper njega. On se je pritožil. Dan je bil enkrat razpisan meseca marca, drugikrat meseca maja. Dne 22. februvarja t. l. je bil dotični kaplan zatožbe oprošćen. S tem stvar še ni pri kraji. Med tem časom je dobil kaplan faro, a c. kr. namestništvo je ugovarjalo. Potem je prosil za drugo faro, in sicer za Podsredo, in patron, knezoškof v Ljubljani, ga je predstavil. A dne 14. julija 1885 je dobil iz Maribora naslednji dopis (bere): „Na Vašo prošnjo dne 11. aprila 1885 in na nasvet 11. aprila t. l. — namreč 1885 št. 963 — Vas je mil. knez in škof Ljubljanski kot patron dne 14. aprila 1885, št. 627. za župnika na izpraznjeno župnijo sv. Janeza v Podsredi semkaj nasvetoval in tako ste dobili pravico do imenovane fare. Ker pa veleslavno c. kr. namestništvo v Gradcu dne 8. maja t. l. — namreč 1885 — Vašega namešćenja za župnika iz razlogov Vam znanih ni sprejelo, tako po postavi l. 1874 § 6 ne morete biti umešćeni na dotično faro, in bi Vas država tudi, ko bi bili na podlagi kanoničnega prava umešćeni, ne spoznala za župnika.“ Iz tega se vidi, kako slabe nasledke imate dve besedi: „Živeli Slovenci!“ Pri nas so razmere take, da bi moral vsakdo postati nemškutar, ako hoće naprej priti.

C. k. glavarstvo v Ptujju nadleguje kmete z napravo zakotnih šol v krajih najbolj oddaljenih in najbolj ubožnih. Obćine se ne ustavljajo pomnožitvi ljudskih šol, a odločno ugovarjajo zoper te zakotne šole, ležeče v odstranjenih krajih, nekaj zato, ker ne morejo troška

preobladati, drugič pa zato, ker za take v stran potisnjene kraje je težko dobiti učitelja, kolićkaj sposobnega. Težava pa je tudi zarad veronauka in svete maše.

Kar sedanji namestnik na Štajerskem vodi vladna opravila, je bil župnik, ki je na podlagi XIX. člana župno matico slovensko spisoval, obsojen na platež 111 gl. 28 kr. v smislu ukaza 20. aprila 1854. (Čujte! čujte! na desni.) Poziv, kar se v Avstriji samo po sebi razume, je bil brez vspeha. Opomniti pa gre tukaj, da imajo naši sosedje na Hrvaškem od vlade nalog, da naj matico v narodnem jeziku spisujejo. (Čujte! na desni.) Dne 25. maja 1882 je bila v vasi Leskovec komisija zastran naprave zakotne šole. Bile so zastopane obćine in krajni šolski svetovalci. Ti so z enim glasom zahtevali, naj se zapisnik piše slovenski. Okrajni poglavar tega ni hotel storiti, dasiravno so ga opozorili na ministerski razglas dne 6. avgusta 1876. Napravili so rekurz in nasledek temu je bil, da je bil dotični pisatelj, ker je rabil posamezne nekaj bolj ostre izraze, obsojen na kazen 40 gld.

V šolskih praznikih pr. l. je bil profesor v okolici Slovenje-Bistrice pri svojih sorodvincih in vraćivši se domov, napadli so ga nekateri najeti hlapeci in ga tako zdelali, da je bil več dni v bolnišnici v Gradcu. V Slovenji-Bistrici se je pa zgodilo, da je bil volilec, ki je hotel tam prenoćiti, in drug dan peljati se k volitvi v Maribor, priprt in toliko časa zaprt, da je zamudil dotični vlak in ni mogel več priti na volišće v Maribor. Dotični predstojnik je bil sicer obsojen na 6 tednov zapora, a zarad formalnega pogreška je bil potem oprošćen. —

V pravih ustavnih državah je navada, da vlada vzame pomožne organe iz tistih krogov, ki se nje sistema drže in jo podpirajo. To so v Avstriji in v tistih krajih, kjer Slovenci stanujejo, opustili. Dela se večjidel s starejšim gradivom in sicer na našo iznarodenje.

Vsled poročila naučnega ministerstva je bilo l. 1885 v Cislajtaciji, ako se smem tako izraziti — 171 gimnazij. Od teh učilnic je 96 nemških, 40 českih, 23 poljskih, 4 so laške, 1 ruska, 1 srbo hrvaška in 6 jih je utrakvističnih. Na 85. realkah je razmerje, kar se tiče poučnega jezika ravno isto, kakor na gimnaziji. Iz tega poročila se vidi, da mi Slovenci, katerih je 1½ milijona nimamo ne jedne srednje šole s slovenskim učnim jezikom. (Čujte! na desni.) Lahi, katerih je veliko manj, imajo 4 gimnazije in 4 realke z italijanskim učnim jezikom. Italijanom tega ne zavidamo, zahtevamo pa isto pravico tudi za nas. Mi smo po postavi opravićeni 10 gimnazij za obseg slovenskega jezika terjati. Slavni državni zbor je, kar se tiče vpeljave slovenskega jezika za učni jezik vz-

prejel ugodno resolucijo, ki se glasi: „C. kr. vlada se naprosi, da naj se po srednjih šolah, ki se vzdržujejo iz državnih pripomočkov po deželah, kjer Slovenci stanujejo, vpelje za učence s slovenskim maternim jezikom za učni jezik slovenščina, kolikor je to mogoče po učnih sredstvih, ki so za to na razpolaganje.“ A slavna vlada je na treh gimnazijah na Kranjskem vpeljala paralelke s slovenskim učnim jezikom, izvzemši za nemško in zemljepisje (v Ljubljani je tudi zemljepisje slovensko) in sicer za poskušnjo. Zakaj pa ne tudi po drugih gimnazijah med Slovenci? Zakaj za poskušnjo? All so Slovenci kot avstrijski podložniki v tem cesarstvu odločeni le za to, da ž njimi delajo poskušnje, kakor s trupli rokodelskih potovalcev in drugih pozabljenih ljudi v kakošnjem anatomičnem zavodu. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Zajčji zob na sadunosnih drevesih.

Gotovo bode tudi letos, kakor se zdi škoda, ki jo nareja zajčji zob na sadunosnih drevesih, zopet prav znatna. Koža na drevesnem deblu se prišteva pglavitnim organom celega rastlinskega trupla, brez katerega se sploh rastlinsko življenje še misliti ne dade. Vsaka rana na drevesni koži, naj nastane na katerikoli način, je tudi za življenje cele rastline pogubna ali vsaj več ali manj njegovi rasti, njegovemu razvitku kvarna. V dokaz rečene trditve je trak kože, katera se za stoječo roko visoko okoli in okoli debla kakemu drevesu odlušči, ki gotovo pouzroči, da se tako olupljeno drevesce na vsak način posuši. V drevesni koži so namreč potje, po katerih rastlinska hrana iz zemlje v korenine in iz teh po deblu s pomočjo kože v vse njegove dele leze in tako drevo redi. Kožo toraj na drevesih varovati je po tem pglavitni ukaz vsem umnim sadjejem.

Iz tega, kar smo povedali, je tedaj lahko razumevno, zakaj da je zajčji zob mladim sadunosnim drevesom toliko škodljiv in poguben, ko bi tudi skušnje ne kazale, da se od zajca naglodan ali oglodan steblič le prerad usuši. Če tedaj oglodana drevesca niso že predebela in so nad požlahtnjenim mestom kože olupljena, jih kaže koj pod rano gladko nekoliko poševno odrezati, da tako novih žlahtnih mladik poženejo in se potem iz teh zopet žlahtno deblo priredi. Vsekako mudno je to in najmanj tri leta nazaj potisnjen in zakasnjen trud in prejšnje delo. Prerezati se pa mora drevesce za 2 centimetra pod zajčjim ogrizom. Divji postranski letorasli se o pravem času odpravijo. Ako pa samo divji letorasli poganjajo, se ti požlahtnijo in iz njih novo žlahtno drevo vzredi. Če pa

zaje debela drevesnega ni okoli in okoli oglodal tako, da se koreninski vrat z višjim delom debla tudi še po koži veže, treba je tako deblo zamazati z navadno drevesno mažo, katera se napravlja, kakor je znano, iz 1 dela ila, 1 dela kravjevka in nekoliko gašenega apna. S to mažo se rane na debelo zamažejo in da se pozneje ne posuše, s starimi cunjami trdno povijejo, da je močen dež in sploh mokrota ne odpere. Hitra obeza varuje rane posušenja in pospešuje sploh, da se te v kratkem zacelijo.

Sejmovi. Dne 12. aprila v Arnočah pri Šoštanjju, v Ločah, pri sv. Križu na Murskem polju, v Rušah pa v Marenbergu. Dne 14. apr. v Zdolah. Dne 15. aprila v Gradcu pa pri M. Snežni. Dne 16. aprila v Arnožu, Braslovčah, Ormožu, v Spielfeldu pa v Sl. Bistrici. Dne 17. aprila v Sentilju v sl. gor. in v Kapelah.

Dopisi.

Iz Ptujске okolice. (Nemški bauernverein.) Znani otec ptujskih židovov razposilja nekaj časa sem slovenskim občinskim predstojnikom in drugim veljavnim kmetom našega okraja na grd rujav papir tiskana povabila, češ, naj se oglašajo kot udje za nemški bauernverein. Prvo, kar nas je iznenadilo, je to, da gospodje „bauernvereinovci“ pišejo in tiskajo slovenski, dasi sicer vedno trdijo, da to ne gre. Ljubi „bauernvereinovci!“ Na Vaše povabilo imamo Vam to-le odgovoriti.

Kedar bo pri nas slovenskih kmetih nastala potreba za kakoršnokoli društvo, bomo si ga znali sami osnovati. Vi veste, kje Vas čevelj žuli, mi pa vemo, kje nas tišči. To, kar ugaja vam, ne ugaja nam. Nemške časnike ali novine, kakor „Bauernfreund“ in „Bauernzeitung“, podržite vi za-se! Mi slovenski kmetje imamo svoje slovenske, katere razumimo in kateri nam prinašajo dušne hrane, kakor je mi potrebujemo. Mi ne vemo sploh, zakaj bi se mi z vami združevali. Sicer pravite, da bi bil glas močnejši, ako bi vsi skupaj „upili“. Dandanes ne pomaga upitje in tuljenje nič; pomaga le možka beseda, govorjena ob pravem času in na pravem mestu. Tudi bi bilo preveč grdo slišati, ko bi vi nemški, mi pa slovenski upili. — Pravite, da bi se nam z vašo pomočjo dača ali štibra znižala. Tega mi ne verujemo, ker le predobro vemo, da so nam vaši nemški gospodje naložili visoke dače s tem, da se naša posestva pred nekaterimi leti previsoko vcenili. Ti možje bili so gosp. Sima, bivši posestnik v Ptujju, g. Filafferro, bivši posestnik v Ptujju, g. Vouk, bivši glavni davkar v Ptujju, g. Zirn-gast, bivši posestnik v Ptujju, g. Kosoll, bivši župan Ormožki itd. Kranjskim kmetom vce-njevali so domači posestniki posestva in njim